

COSINZEANA

REVISTA ILUSTRATA SAPTAMĂNALA

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul IV. - Nr. 17.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{2}$ an 6 cor.
România 30 lei. - America 3 dollari. - Germania 15 M.

Orăștie, 3 Maiu n. 1914.

CU PUȚIN

nu se mai mulțumește azi nimenia în lume, — nu doară pentru aceea, că a avea *mult* ar fi idealul vieții și singura ei fericire, — ci pentru că așa s'a desvoltat viața cu ale ei trebuințe și așteptări, pe urma muncii celor harnici! Mulțimea celor diligenți, stăruitori în agonsire, au lărgit izvoarele vechi de producție și au desfundat izvoare nouă, din cari curge spre ei belșugul, — și asta a atras după sine creșterea așteptărilor pe toată linia, până în straturile de jos, cari pân'aci se mulțumeau și cu puținul... Azi nu se mai pot mulțumi, căci valoarea cutare, ban ori alt lucru necesar, de acum zece ani, azi abia mai are ceva peste jumătate din acea valoare. Cel-ce atunci se sătură cu un dram de bine, azi pe lângă același dram, rabdă de se usucă. Trebuie să-și agonisească înodit, pentru a fi cel puțin atât de mulțumit ca atunci...

Tot așa stăm cu bunurile morale, sufletești. Cu merindea de cunoștințe și științe de acum un pătrar de veac, ba și cu cea de acum zece ani, cu care erai fericit, — azi ești aproape un calic. Abia mai răzbași printre oameni cu atâtă. Ajungi privit peste umeri și compătimit.

Iar de e aceasta adevărat privind viața singuraticilor, — e parcă și mai adevărat privind viața popoarelor. Vai de neamul care mai ține la lozincă: „Cum a trăit tata și moșu, om trăi și noi!” Apoi nu vei trăi, neică, ci te vei scufundă tot mai mult în mijlocul celor cari năzuiesc și răzbesc spre înălțimi, gustând lumina și căldura dătătoare de putere și de viață, pe când

tu vei lăncezi în cutele văilor joase și întunecoase...

De aceste lucruri ne aduce aminte știrea ce o vedem înălțată prin ziare, că o mână de oameni râvnitori spre înălțimile cele mai nobile ale vieții unui popor, *Italianii* din Austria, — au izbutit să-și elupte, a li se dă *Universitate italiană* în Trieste! Bine că nu ei nemijlocit au zmulș această mare biruință dela guvernul austriac, ci fiindcă de mult au tot cerut'o, spunând că e o *trebuință de viață* pentru ei universitatea italiană, ministrul de externe italian s'a făcut răsunetul acestei cereri viu repetate, și, la privilegiu potrivit, o puse el ca condiție împărăției vecine, căci altfel nu mai poate sta alături de ea în alianța veche, — și prin asta câștigă pentru frații sei aceea ce ei demult tot cereau.

Și doar abia-s ceva peste jumătate de milion Italianii în Austria! Și această jumătate de milion de Italiani cu sînge iute latin, nu se mai mulțumesc cu „puținul” ce au avut, cu gimnazii, școli reale, civile, populare superioare, etc., ci își reclamă, căci le cere trebuința vieții lor avanzate, și *Universitate!*

Noi Românii din Ungaria, trei milioane, de 6 ori cât Italianii din Austria, ne mulțumim încă cu școlile populare, câte bruș mai avem, și cu brușul de mălaiu și mămăligă... Să nizuim și noi spre mai mult, de e să nu ne perdem în cutele întunecoase ale văilor joase prin cari ne târâm, în vreme-ce alte neamuri pășesc bărbătește pe culmi atât de luminoase...

Măcelul din Corița... Zilele astea toată lumea vorbește de fioroasele fapte dela Corița, în Epir, în partea de hotare ce a fost desemnată să facă parte din *Albania*. Cum însă Epirul e locuit de foarte mulți Greci, — aceștia au făcut cele mai mari efortări a schimbă hotărîrea Europei și a alipi capul lor de țară, Epirul, la *Grecia*. Dar înzadar.

Săptămânile trecute o bană dintre multe ce bătue prin Epir, nimicind tot ce nu e grecesc, — a dus în deplinire pustiiri crâncene asupra Albanezilor și Bulgarilor și a tot ce nu e grecesc în mica lor patrie.

Printre cei 200 de ucigși din orașul Corița, au căzut și 4 *Români* (Cuțovlahi) nevinovați și oameni vrednici. Între ei și părintele *Haralambie Balamace*, un Român inimos și insuflit, întemeietorul școlilor române din Albania și din Epir peste tot, — bărbat luminat, care eră să aibă mare rol în viitorul Românilor de acolo.

Dar cu părintele Haralambie deodată a fost ucis și fratele său *Sotir Balamace*, și alți doi frunțași.

Arătăm pe pagina 1 a revistei noastre chipurile lor cum și mai multe vederi din Corița și din Epir peste tot, cari țin încă în viuă agitație sufletele românești. În București s'au ținut adunări de protestare contra acestor păcate ale Grecilor epiroți. Guvernul din Atena se la-pădă de ori ce atingere și aprobare a acestor sălbătăcii săvârșite față de niște oameni pacinici, — și încă membri ai națiunii române, cu care Grecia dorește a trăi în cea mai strânsă preținie în viitor. Eră vorbă că întâmplarea asta sălbatecă să tragă după sine chiar stricarea planului de căsătorie între familia regală grecească și română, — dar știrea s'a desmișnit. Curtea dela Atena a vestit că logodna Prințului George cu Elisabeta va avea loc încurând.

Cei văzuți pe pagina 1, sunt: Nr. 1, în cerc: Părintele *Haralambie Balamace*, cel ucis, fotografat la Corița împreună cu un ferșerot (român de acolo) bătrân și doi tănari.

San-Giuliano și Berchtold, ministrii de externe ai Italiei și Austroungariei, întâlniți la *Lowrana* și discutând însemnate chestii ale statelor lor. Se spune că Germania și Austria au mai putut ține Italia în tripla-alianță numai făcând *Insemnate concesiuni naționale Italianilor* din Austria, cari au câștigat *Universitate în Trieste*, iar celor din *Fiume*, Ungaria, asemenea mult mai largă autonomie!

Sub Nr. 2 vedem: pe Archimandritul Fotie Balamace, directorul seminarului central din București, în mijlocul celor doi Români din Epir. — 3: cel din cerc e fratele părintelui Haralambie Balamace, anume *Sotir Balamace*, ucis și el de bandele grecești revoltate. La stânga lui e soția lui, azi văduvă, cu copilul lor, în dreapta o soră a lui. — 4. Miliaide Balamace, o rudă a lor. — 5: Nicuța Balamace, fiul părintelui ucis, scăpat de moarte poate numai prin faptul că era dus cu deputațiunea ce întinpină pe Principele de Wied... — 6. Tot părintele Haralambie, când era mai tânăr, în mijlocul unei deputațiuni cu care a fost la Constantinopol în treburi ale popo-

rului său. — 7, 8, 9 și 10: Frunțași români din jurul părintelui Balamace.

Și chipurile de aci ni-i arată oameni inteligenți și înaintați. Păcat că-s aruncați de soarte în hotare așa depărtate și vrășmașe...

□ □ □

RĂVAȘ SORIOARELOR DELA ȚARĂ...

— O frumoasă podoabă pentru case. —

Lucește soarele în văzduhul albastru, umplând firea de lumină și de vieață. E vremea, să ne părăsim și noi chilioarele strâmte și să ieșim în ploaia razelor aurii. Ne chiamă verdeța câmpurilor și strămoșia zidurilor ne alungă. Ce ferice sunteți voi, dragi sorioare, cari vă depănați zilele tinereții la țară,

în împărăția soarelui și a florilor! Noi, orașencele, nu putem avea parte nici de draga primăvară, ca voi! Plimbările noastre le facem între ziduri sure, pe strade înguste și reci. Vitrinele cu podoabele lor ne par seci și fără vieață, zgomotul mulțimii mai asurzitor decât ori când.

O, cât de dor mi-e de largimea și de sănătat a vieții voastre dela țară!

Astăzi, sătulă și de cărțile mele și de revistele de modă, mi-am luat o haină mai subțire și am ieșit înspre marginea orașului, să caut soarele la dânsul acasă. L'am căutat și l'am aflat! Mi-a luminat sufletul și inima, inmhohorită de închisoarea iernii. Am alergat un cias de vreme după floricele plâpânde, mi-am încărcat brațele de mișoșoare și de muguri, și m'am întors în zarva marelui oraș.

Dragi sorioare, n'aș vrea, ca aceste șire să vă aducă numai izbucnirile sentimentale ale unui suflet dela oraș, de aceea îngăduiți-mi să vă comunic un meșteșug drăguț și ușor, pe care l'am adus cu mine din plimbarea mea de astăzi. Mă întorceam cu florile pe brațe, din livezi, și pe o stradă largă, într'o vitrină, am văzut niște lucruri deosebit de frumoase și de atrăgătoare. Mici farfurioare albe de ghips, ovale și rotunde, pe cari se desemnează chipuri frumoase, colorate, cari îți fac impresia unor acvarele artistice sau chiar mici tablouri în oleu. Aceste tablăuțe drăguțe de ghips, sunt o admirabilă podoabă pentru păreții caselor, pentru saloane, sau pentru ori ce interior. Tablourii simple, dar în aceeaș vreme nespuse de atrăgătoare și de elegante. Mi-au intrat la inimă și numai decât am dat câteva coroane pe un astfel de mic tablou, iar proprietarul, cunoștință veche, mi-a descoperit taina execuției lui. Foarte simplă, și ieftină peste măsură. Vă tredez acest secret, dragi sorioare, ca să vă puteți bucura și voi de o podoabă modernă și frumoasă.

lată taina: Luăm ori ce chip

Vedere din Orăștie: Partie din Promenada orașului. (Fotografie de al locotenent Ioan Lazaru).

indeosebi ilustrate englezești, ori de altele, colorate, și tăem figura de jur împrejur cu foarfeca. Figura aceasta tăiată cu grijă, o umezim pe dos și cu degetul frecăm păturile de hârtie, ca chipul să rămână pe o foaie subțire. Acest chip subțire îl punem pe fundul umezit al unei farfurioare, având grijă să stea întins. După aceasta luăm ghipsul mărunț, cumpărat dela drogerie sau dela prăvălie, îl muiem cu apă, să ne dea o massă nu prea vârtoasă, așa, că dacă o torni, să curgă. Massa de ghips astfel dobândită, o turnăm în farfurioara pregătită de mai înainte, de care grijim să fie bine umezită pe dinlăuntru. Cu ghipsul înmuiat umblăm repede, căci altfel ni se întărește în vas. Până când se varsă ghipsul în farfurioara cu chipul, aplicăm la partea de-a-supra o funtă indoită, pe capetele împreunate ale căreia mai turnăm puțin ghips, încât să se acopere bine. Această funtă va servi de acățătoare a tabloului.

Peste două-trei ore ghipsul s'a uscat și tabloul e gata. Scoaterea din farfurie e tot atât de simplă: cu un cuțitaș lat se ridică masa întărită și lucrul e isprăvit.

Mai curățim puțin conturile, aplicăm eventual jur împrejur o funtă, potrivită cu tonul chipului, și succesul ne va încânta.

În zilele posomorâte, când pe la noi, în orașul acesta mare, urlă vântul pe străzile strâmte și izbește ploaia în geamuri, noi ne îndeletnicim adesea cu lucrul acesta. Uităm așa, că afară e vânt și ploaie, că e vreme posomorită și, reproducând flori și peisajii în ghipsul moale, sufletului ni se umple de dulci raze de lumină, de visuri și de iluzii.

Încercați, dragi sorioare dela țară, și voi îndeletnicirea aceasta ușoară și poetică. În clipele de răgaz e cea mai potrivită îndeletnicire sufletului nostru de fete tânăre și dornice de curățenie și de visuri.

Budapesta, Aprilie. Ana Valeria.

□ □ □

Marchiza Pompadour.

Mercuri, în 15 Aprilie n. s'au împlinit 150 de ani, de când frumoasa femeie, care a ținut odată în mâinele ei plâpânde și gingașe soartea unei țări întregi, și-a dat sufletul și s'a mutat pe vecie din lumea aceasta a bucuriei, a cântecelor și a durerii în aceeași vreme. Marchiza de Pompadour e cea mai curioasă caracteristică a veacului 18, cu roco-cocul francez, și după moartea ei vreme îndelungată a fost zugrăvită, ca o plagă pe viața Franței și îndeosebi pe capul regelui Ludovic al XV-lea. Istoriografia modernă e

mai obiectivă și mai dreaptă față de femeia-minune și începe a o zugrăvi în culoarea ei adevărată, culegând întimitățile vieții ei mai ales din memoarele doamnei du Hausset, care i-a fost fată de casă.

Viața marchizei Pompadour nici pe departe n'a fost atât de veselă și de fericită, cum crede multă lume. Ambiția ei nu numai putere și bogăție i-a adus, ci și dușmani și o mulțime de năcazuri.

Vanitatea e s'a trezit poate în suflet în clipa aceea, când abia având 9 ani, i-a prorocit o femeie, că are să-i fie odată și odată prietină unui împărat. Părinții i-au dat din clipa aceasta creștere aleasă micuței Antonia Ioana Poisson, — cum se chieamă după numele familiei, — și spesele reclamate cu educarea ei le suportă prietfinul mamei sale, bogătanul Lenormande de Tournehem, Ioana eră fica naturală a lui și bărbatul doamnei Poisson din oareșcari motive, se refugiase în Germania.

Micuța ReINETTE, — cum îi ziceau neamurile fetiței frumoase, — crescu repede, învăță muzică și pictură, învăță să converseze ușor și cu spirit și la 20 de ani se mărită după nepotul lui Tournehem, după Lénormant d'Etoiles. Bărbatul ei a-vea castelul lângă Choisy, unde eră locul predilect de vânătoare al regelui. Femeie tânără și frumoasă, atrase grabnic luarea aminte a celor dela curte și frumuseța și tineretea ei vrăjiră și pe rege. În 1745, nevasta lui Lénormant d'Etoiles se mută din castelul dela Choisy în palatul regal din Versailles și bărbatul e trimis în afaceri prin țară, mai apoi e despărțit de nevastă, pe care regele o dăruiește cu avere, cu rang și cu numele marchiza Pompadour.

Damele de curte în nou sosita vedeau puternică și primejdioasă rivală și de aceea cerură dela regină, să o depărteze, dar cu bună-tatea ei, marchiza de Pompadour ieși biruitoare, desarmă dușmanele și chiar pe regina, nevasta aman-tului său.

Frumoasa marchiză numită în-
saș damă de curte de Ludovic al
XV-lea, ajunsese încurând la putere
și influința ei și-o arată prin pro-
tejarea artiștilor și-a savanți or. Vol-
taire, Rousseau, Montesquien, Di-
derot, i se închinau deopotrivă, —
mai târziu însă ea-și înt nse mâna
și în afacerile de guvernare și făcū
posibilă intrarea în slujbe graie la
o mulțime de devotați ai săi.

Ajunsesse să aibă la an venit de
un milion și jumătate livre, dar nici
chiar suma aceasta nu-i ajunsese să
copere toate cheltuielile și storcea
mereu nouă și nouă daruri dela
regē. Se apropie apoi și de afa-
cerile externe ale statului și se spune,
că instinției ei i se datorește alian-
ța Franței cu Austria împotriva
lui Fridric cel mare, la 1756. Mar-
chiza voia să impună cu tovarășia
austriacă și speră să țină pe veci
în mreje pe Ludovic al XV-lea în
caz de învingere. De data asta însă
n'a avut noroc. Răsboiul s'a pierdut
și dezastrul și cheltuielile enorme
ale regelui, poporul i le atribuie ei
și de aceea pierdū la ei simpatia.

După asta steaua doamnei Pom-
padour apune. Patima regelui în-
cepă să piară picătură cu picătură
și femeia minune de pe vremuri,
se trezi într'o zi, singură și pără-
sită. Dar nu se plânse și nu se
turbură. Se împacă cu lacrimile, se
împacă cu biserica și durerea și-o
îneacă în cutele sufletului în care se
rugă în taină și pentru iertarea pă-
catelor. La 1764 în 15 Aprilie, în
vârsta de 44 de ani, o n'vinse su-
ferința și închise ochii pe vecie.
Rămășițele ei au fost așezate în mână-
stirea, în care se rugă atât de
des în clipele din urmă și în care-și
cumpărase cu câțiva ani înainte de
moarte loc pentru cruce...

□ □ □

CRONICĂ ȘTIINȚIFICĂ

Buratelecul sau Brotăcelul.

Nimic nu deșteaptă mai mult in-
teresul pentru cercetarea tainelor
vieții, ca observarea unui animal viu,
preocupat neconștient de nevoia de

Trei frați grozavi, cari se arată în circurile din Berlin, și cari singuri
cântăresc 1000 de fuști.

a-și stămpără foamea, sau a-și asu-
gură desvoltarea, în condițiuni pri-
elnice, urmașilor săi. Dând oarecare
atențiune unei ființi cât de inferioare,
simțim parcă mai multă simpatie pen-
tru toate viețuitoarele; se trezește
în noi gândul, că între structura noas-
tră și în a lor, există ceva comun.

În orașele mari din apus, unde
există grădini zoologice, elefantul
gigantic, maimuțele sprintene și atât
de asemănătoare cu noi, girafa cu
gâtul ei lung, și alte rarități, atrag
toate privirile, deșteaptă interesul
pentru particularitățile vieții lor. Iar
cine se întoarce acasă, după ce și-a
aruncat ochii la câteva animale exo-
tice, privește mai cu interes pisica,
cânela ori găina, cu care eră tovarăș
de multă vreme, dar căror nu le mai
dădea nici o atențiune.

La noi, unde asemeni grădini nu
există, putem găsi o distracțiune cu
un mic acvariu, în care să ținem câ-
teva ore ori zile un peștișor, câțiva
gândaci de apă, câțiva melci sau
scocii. Întreținerea unui acvariu cere
însă oarecare pricepere și cine în-
cearcă fără știință, are nesuccese și
se descurajază.

Există însă un animal inferior, pe
care-l putem țineă ani de zile în casa
noastră, ne putem veseli observân-
du-i iscusința de vânător și cu pu-
țină răbdare reușim a-l îmblânzi, a-l

face să ne iubiască, în felul lui. A-
cesta e *Buratelecul* sau *Brotăcelul*, nu-
mit și *Răcănel*, pe care poporul îl
mai crede și profet, atribuindu-i o
sensibilitate foarte mare pentru schim-
bările stării de vremeală și uscăciune
din aer. „Când Brotăcelul cântă, e
semn de ploacă” se spune și la noi
și în toate țările unde această bro-
cută trăește.

Brotăcelul nu iubește frigul, de
aceea nu s'a răspândit până în Si-
beria, Rusia nordică, Norvegia, Ir-
landa și Scoția, ba chiar nici în per-
fidul Albion, cu toate că aici nu
lipsește vremeala. El e mai răspân-
dit în țările temperate și în jurul
Mediterranei, unde e foarte vioi vara
și stă amorțit în cursul iernii.

Brotăcelul e verde, ca frunzele,
pe spinare și alb gălbui pe pânțele.
Două dungi mai închise, ce încep
dela nas și se întind pe ambele la-
turi ale trupului până la coadă, se-
pară verdele spinării de albeața pân-
tecelui. Bărbatul seamănă bine cu
femea, dar îi putem deosebi după
gușă. Gușa are pielea întinsă la fe-
mea, iar la bărbat pielea e încrețită.
Are falduri. Deosebirea are un rost:
pielea gușii bărbatului e creată pen-
tru a se putea întinde mult, mult de
tot, când bărbatul cântă spre a-și
omori timpul sau pentru a întonă
înnuri de dragoste alesei inimii sale.

Puțurile de petrol din România: Vederea sondelor dela Moreni, cea mai bogată regiune petroliferă în Tară. Turnurile sondelor sunt aproape așa de dese pe câmp, ca pe la noi parii de grâu după secere...

Când bărbatul scoate din gâtlee sunete și gușa se umflă ca o beșică, iar sunetele slabe ale laringelui capătă o deosebită sonoritate prin vibrarea pereților ei bine întinși.

Găsim Brotăcelul în tufșuri, în păduri și mai ales în locuri umede; iar pentru a-l ține în casă, îi putem pregăti un adevărat palat, fără multă cheltuială. Un borcan de sticlă — cu cât mai mare cu atât mai bine — pe fundul căruia să punem puțină apă, îi este de-ajuns. Ori cât de mare ar fi borcanul, trebuie să-l legăm la gură cu o pânză rară, pentru că altfel nici lunecoșii pereți de sticlă nu sunt o pedecă serioasă acestei broștei vioaie. Sare mult mai bine ca o broască și se prinde și de sticlă, având pe vârful degetelor niște ventuze, iar pântecul lat, alipindu-se pe sticlă și apoi sugându-se puțin înlăuntru, formează o nouă ventuză, mai mare, ce ține perfect buratecul pe sticlă cea mai slifuită.

Ca să vezi apoi cât de meșter vânător e buratecul, n'ai decât să-i aruci în borcan câteva muște vii. Îndată ce a simțit musca, și o simte ușor prin văz ori auz fin, o pân-dește până ea se așează. Nu trece o clipă și dintr'o săritură, cărei nu știi ce să-i admini: iuțea? precizia? musca a și ajuns în gura vânătorului. De-odată nu-ți poți da

socoteala cum a prins-o, repetând experiența, poți avea norocul să vezi că în clipa când s'a apropiat de muscă a scos o limbă mare, lată, groasă de te miri unde-i începe în gură, și cum aceasta a și lipit musca și a înghițit-o.

În loc de muște se pot da viermi de făină, destul de abundenți la morări și nu greu de crescut și în casă. Cu asemenea viermi se face în Germania un comerț destul de întins, ei fiind hrana multor păsărele pe cari le țin unele persoane în colivii. Dar viermele trebuie să fie viu, altfel nu se atinge buratecul de dânsul, să fie învâlit chiar în foită de aur.

Dacă o persoană îngrijește regulat de buratec, dându-i viermii la ore anumite, atunci buratecul începe a-și regula și el prânzurile și dovedește că știe când se apropie vremea ospățului. Atunci se ridică spre gura borcanului și așteaptă cu nerăbdare. Mai mult: s'a remarcat că în 2—3 ani buratecul se deprinde a-și cunoaște îngrijitorul, și când îl vede, se ridică numai decât la marginea borcanului sau la găuricea din capac, pe unde i se dă mâncare. Unii au mers cu priceperea până acolo, că își apucau viermele din mână îngrijitorului.

Cu toată setea lui de libertate, buratecul ținut în captivitate multă

vreme, începe a-și iubi palatul și s'au văzut cazuri în care după ce a fugit noaptea din borcan și a stat fugar o zi, noaptea următoare s'a întors iarăși la locul său.

E așa de lesne de îngrijit un buratec, încât un învățat a ținut un prizonier 20 de ani și de sigur că nu ajunsese la limita bătrâneții și s'ar fi bucurat încă mult de atențiile îngrijitorului său, dacă nu ar fi căzut victima unui accident.

Dacă viața Brotăcelului e interesantă în captivitate, nu e mai puțin demnă de urmărit în libertate.

El iubește locuri umede, cu verdeață, și culoarea lui îl ascunde ochilor noștri așa de bine, că numai cu greu îl putem descoperi, când a cântat la un pas-doi departe de noi. Când lucește soarele, reflexul pielei lui lucii e de un auriu-verziu lucitor, încât nu ar scăpa de prigonitorii săi, der n'ar avea un suc supărător. Acest suc e arzător pentru seminii lui și pentru diferite broaște. S'au văzut broaște orbite din cauză că au fost împróscațe cu lichid din pielea buratecului! În comerțul cu burateci — unde se face — trebuie a se țineă seamă de acest fapt, căci punând mulți burateci la un loc pentru transport, mulți mor pe drum, împróscați cu venin de seminii lor.

După-ce buratecul iese din amorțea de iarnă, prin April, cea dintâi grijă este progeneritură; atunci sute de burateci se duc la bălți, iazuri și ape curgătoare, unde e stuhărie și pipirig, și în timpul imrecherii femiea depune mulțime de grămăjoare de ouă pe care le fecundează bărbatul. Din aceste ouă ies în curând mormoloci mici, care după 3 luni iau înfățișarea părinților.

După-ce grija de progeneritură s'a risipit, buratecii trăește izolat, stând mai ales pe vârful arborilor și arbustiilor, pe rămele ori pe frunze. Când e vremea frumoasă stă pe fața superioară a frunzei; dacă plouă se ascunde sub frunză; iar când plouă tare, buratecul fuge în apă, ori într'o ascunzătoare, căci se vede că picăturile, ce vin tocmai de sus, îi fac supărări pe cari nu le poate suportă.

Toată ziua pândește: muște, păianjeni, fluturași și alte gănganii; timpul în care este el mai activ e însă noaptea; căci, dacă e cald ziua, pielea i se usucă, suferă și e nevoit să se ascundă unde e umezeală și răcoare. Noaptea n'are însă nici o grijă și nu arare se aude orăcăitul lui. Când sunt mulți la o baltă atunci fac un cor ce se aude din depărtări mari. Orăcăitul unuia deșteaptă pofta de cântat la toți ceilalți. Dacă în camera unde e un buratec prizonier, pisăm zahăr, vorbim tare, rădem ori se face alt zgomot, buratecul începe uneori să orăcăiască, așa, din senin.

Când se apropie frigul, buratecul părăsește vârfulle copacilor și se ascunde în scorburi, găuri în pământ, crăpături de ziduri ori pietre și stă amorțit până primăvara. Atunci se hrănește cu ceace a agonisit organismul său în cursul verei și toamnei. Buratecii prizonieri nu dorm iarna, dar trebuie să-i hrănim. Îngrășându-i bine din toamnă, putem să le dăm toată iarna foarte rar de mâncare, căci pot să rabde destul de mult. Ei rabdă și de secetă, dar nu multă vreme, căci pielea se usucă, se zbărește și animalul chinut cade în amorțeală și apoi moare. Având însă numai puțin umezeală el o duce foarte bine.

Cât de bine se folosește el cu oricât de puțină umezeală, se vede și din faptul, că uneori depune ouăle prin apa ce se adună la subsuora frunzelor și acolo ele pot răbda uscăciunea până la 72 ore. În regiunile unde plouă des, buratecii se obicinuesc a depune ouăle chiar pe arbori, scutindu-se astfel de oboselile drumului până la baltă.

Buratecul are și neamuri mai de seamă; dintre aceste unele își poartă ouăle în spinare și acolo acestea clocesc. Acelea neamuri însă nu trăesc pe la noi. Cu al nostru, observând-i toate mișcărilor; nerăbdarea cu care spionează o muscă; curiozitate cu care se uită dacă-i punem în locuința o gănganie mai mare; iutețala cu care sare și precizieținea u care vânează, ne putem deprinde

Sondele de petrolu dela Morent, aprinse în August 1909. Eră o priveștițe grozavă și focul a putut fi localizat numai cu uriașe sforțări ca să nu le cuprindă pe toate!

a observa, ni se deșteaptă interesul și pentru alte animale și ne putem căpăta un sistem de observare, care să ne conducă la stabilirea unor adevăruri de mare importanță în cunoașterea lumii viețuitoarelor.

T. A. Bădărău.

□ □ □

Din viața deportaților în Siberia.

I.

Pe povârnișul răsăritean al munților Urali, nu departe de Iekaterinburg, între satele Markara și Tugulinskaja, se află într'o poiană din pădurea seculară, un stâlp de cărămidă, de o înălțime de 4 metri, pe jumătate dărâmat.

Pe o parte e marca guvernământului european Perm, pe cealaltă aceea a guvernământului asiatic Tobolsk — granița Siberiei.

De nici un loc. Între Neva și Oceanul Pacific, nu sunt legate a-lătea amintiri triste, ca de această graniță sfințită de dureri nespuse.

Doar pe aici au trecut, până la construirea căii ferate transiberiene, toți acei cari volau să lupte pentru dreptatea și libertatea Rusiei, și cari în schimb erau deportați. Câți au sărutat acolo pentru ultima dată pământul iubitei patrii, pe care o pierdeau pentru vecie?

Timpul și-a exersat și asupra acestui stâlp opera lui distrugătoare. Cimentul s'a sfărâmat și cu el au dispărut și micile inscripții, cuvinte de adio și isclăituri pe cari

inimi sângărânde le-au încredințat zidului neînsuflejit.

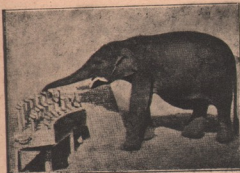
Azi nu mai trece pe la această graniță decât vre-un vânător răătăci, un muntean ori un mojiș și când o zăresc, toți își fac cruce și-și grăbesc mesul.

Convotoale de prizonieri ferecați cu lanțuri nu mai trec și nu se mai aude printre pomi nici comanda aspră: „Înainte, marș!” a conducătorilor.

Nu că ar fi încetat deportarea în Siberia. Mulți nenorociți mai trebuie să facă durosul drum și numeroși condamnați „administrativi” se pregătesc de drumul Golgotei în închisorile din Petersburg, Iekaterinoslav, Sevastopol, Mitan, Wladimir, Moscova și Orel. Dar, conform timpului, și forma deportării a devenit mai blândă.

E o credință absolut greșită cum că prizonierii politici mai trebuie și azi încă să facă pe jos drumul până la locul lor de exil. După arestare ei sunt închiși în cea mai apropiată închisoare și acolo își așteaptă sentința, care în majoritatea cazurilor e redactată după codul penal din 1903—Tagantzew. Condamnați fiind, ei sunt mutați în una din închisorile centrale mai sus menționate și la timpul potrivit sunt trimiși la centrele lor de deportare cu trenul transiberian. Întâia oară când am întâlnit „politici”, Rusia eră tocmai în ajunul războiului cu Japonia.

Un tren de postă sosea în stația Bobrik-Donskoi situată în vecinătatea fluviului Volga și șeful stației, un german, fu așa de amabil să-mi atragă atenția că în acest tren se

Elefantul Kama manipulând cu vârful trompetei clapele mașinei de scris.

afără un vagon cu condamnați politici. De altfel stăreții nu au voie să intre în comunicație cu acești oameni, totuși mi se încuvințea să schimb câteva cuvinte cu câțiva prizonieri.

La sfârșitul trenului erau două vagoane de trecere de clasa III-a vopsite în verde și cu ferestrele cu gratii, și de ambele părți a vagoanelor soldați de închisoare cu baioneta la armă.

Primum vagon pe lângă care am trecut, era rezervat criminalilor. Răsete cinice și zăngănit de lanțuri îmi confirmară că aici aveam a face cu drojdia omenirii. Vagonul mergea până la Nerkinsk și pasagerii lui erau destinați pentru minele din Transbaikalia. Altfel era tabloul ce oferă vagonul al doilea și cel din urmă. Fete tinere, aparținând probabil celei mai bune clase sociale, ședeau cu ochii înfrunțați după zăbrelele ferestrelor și numai obraji palizi și mâinile slabe dovedeau că au trecut de acum prin timpuri grozave. Nu puteam roși un cuvânt, parcă mă înecă un nod în gât. Nu puteam și nu voiam să pricep că acele fete gingașe ar fi așa de primejdioase statului, că le expediază sub escortă puternică în finiturile cele mai îndepărtate ale Rusiei asiatice. Tinerele femei, din cari cele mai multe erau exilate în Siberia de Vest, câteva la Est și la Nord, veniră în ajutorul timidității mele și, presupunând că sunt german, începură o conversație despre situația politică a țării mele. La sfârșitul conversației le-am oferit etui-ul meu cu țigări și ele au primit cu mulțumiri. Din vorbă aflasem că erau provăzute cu destui bani.

În călătoriile mele posterioare departe în inima Siberiei, am avut foarte adeseori prilejul să întâlnesc tovarășii de idei a acestor femei. I-am văzut în închisori, în stațiunile de etape și în viața lor de toate zilele în exilurile lor și, cu toată

simpatia mea pentru apostolii libertății, trebuie să mărturisesc, că descrierile vieții deportaților ruși din Siberia, sunt prea senzațional colorate. Chiar locuința „politicoilor” în închisoare, nu mai e azi așa cum a descris-o americanul George Kennan în cărțile lui cari se bucură de o celebritate mondială, „Siberia” și „Inchisori rusești”.

Deținuții politici sunt găzduiți în timpul arestării lor preventive, în majoritatea cazurilor, în celule relativ curățate, au un pat de fer ca la soldați, lumină electrică, cărți, cereale și condei și chiar tutun la dispoziție. După câte am putut observa, gardienii se purtau politicoși și toleranți cu deținuții politici. Mi s'a părut chiar, că autoritățile din Siberia au o concepție mai liberală din punctul de vedere politic și admit că în însăși Rusia revoluționarii sunt mai aspru tratați.

Acei dintre „politici” cari sunt exilați în Siberia de Est ori de Nord, sunt transportați cu trenul până la Irkuțk, în apropierea lacului Baical, și până în primăvară rămân internați în închisoarea centrală Alexandrowskoje, situată la 70 verste spre nord-vest de Irkuțk. De acolo sunt duși în grupuri de șase până la doisprezece înși cu telega ori cu trăsura poștei, până la Lena la Kacujua ori Werkolensk și de aici sunt transportați pe fluviul Lena cu o luntre acoperită, până la orașul Irkuțk la o depărtare de 3000 km. Drumul dela Alexandrowskoje la Lena nu oferă nici o dificultate. O șosea bună duce încolo și nu e nevoie de mai mult de patru zile de călătorie. A treia parte din acest drum am făcut-o și eu cu deportați politici. Erau foarte veseli. Cu toate că la fiecare trăsură se așeză alături de vizitiu și un jandarm, oamenii încredințați pazei lui cântau aproape fără întrerupere cântece revoluționare ori veniau în trăsura ce-mi fusese pusă la dispoziție de prefectură și-mi povesteau cu râsete și glume cum au făcut o farsă jandarmului. În toate satele deportații au primiți de tovarășii lor de suferințe, alături acolo, cu înțonarea Marselesei și ospătați din belșug.

În timpul nopții erau adăpostiiți în stațiunile de etape, împrejmuite cu garduri de lemn și se odihneau pe țărni, înveliiți în mantale, cuverture, și piei de oi.

Până la Irkuțk exilurile sunt oarecum suportabile. Deținuții se mai află încă la marginea lumii civilizate și au și ici colo prilejul să în-

tre în legătură cu oameni cultivați. E o părere cu totul eronată, că de licenții politici sunt silii să muncească. Tocmai contrariul e cazul. Autoritățile caută, dar adeseori fără succes, să împiedice ori-ce activitate a deportaților, ca astfel să înăsprescă pedeapsa. Nu trebuie nici să admitem că în exilurile lor, deportații politici sunt predați închisorilor. Ei își aleg singuri locuința și caută să-și fie gospodăria cu cât mai multă economie, cu mica penzie ce le plătește guvernul rusesc în timpul deportării lor.

Cheltuielile de întreținere plătite de stat variază, după îndepărtarea de Rusia europeană, între 20 și 10 franci pe lună de persoană. Cu toată micimea acestui venit, deportații sunt foarte ospitalieri față de străini și au am petrecut adeseori noaptea la ei și am împărțit cu ei prânziurile lor frugale. Pâinea negră și ceaiul stăpâneau cu predilecție menu-ul lor, atât iarna cât și vara.

În finutul Lenei, mai găsim deportații adunați în grupuri mari în orașe și la Kirensk, Witimsk, Olekminsk, și Irkuțk ei formează partea preponderantă a populației. Mulți din ei au ajuns în cursul timpului la situație și demniități și fostul entuziast, s'a transformat într'un burghez gribi care s'a resemnat cu „starea lucrurilor și duce acum o viață plăcută guvernului țarului.

Ba, unii din revoluționari, rene-gându-și trecutul, devin asupritorii tovarășilor de eri, pentru cari sunt mai inumani decât înșiși zbirii cari îi păzesc.

N. N.

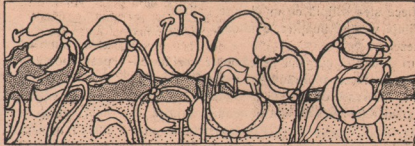

Cel mai nou „șic” femesc: Port de sandale pe picioarele goale. Sandalele împodobite cu petri prețioase și cu brățere scipicioase... La Paris s'au ivit deja purtătoarele acestei mode, care, până la un loc e sănătoasă, căci a umbra desulț și lucru foarte sănătos, dacă „desculțetele” acestea nu-mai atât ar intenționa.

PAGINI LITERARE

DUMA

Pescarul.

— GOETHE —

Văd în larg spumosul val
Și tânărul pescar
Privă la undiți de pe mal
Cu gândul dus hoinar.

Și, cum privea, uimit zări
Că valul s'a deschis,
Și-o fată 'n fața lui veni,
Frumoasă ca din vis.

Ea-i cântă lin, ea-i cântă blând:
„Voinice, cum te 'nduri,
„Cu gând hain, cu lacom gând,
„Pe fetii mei să-i furi?

„De-ai ști tu ce plăceri din rai
„Sub valuri eu ascund,
„De-apururi ai voi să stai
„În caldul apei fund.

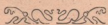
„Nu iese sfântul soare 'n zori
„Din ape sus pe cer
„Și luna plină de fiori
„Și plină de mister?

„Au nu te 'ndeamnă cerul me
„Spre mine să te-abați,
„Și nu te 'ndeamnă chipul tău
„Adâncul să-mi străbați?”

Vuește valu 'n larg cu zor,
Pescarul a plecat
De parcă draga lui cu dor
La ea l-ar fi chemat.

Ea-i cântă lin, ea-i cântă blând,
Iar el s'a dus tăcut.
Și valul l-a cuprins curând
Și nu s'a mai văzut...

I. U. SORICU

VENEȚIA

— CU-CONDOLA, PE 'NSERATE —

Nu știe ce este farmecul tulburării al visului și minunata vrajă a uitării de sine, cine n'a plutit cu gondola pe 'ntinderea de mătase a Adriaticei, sub cerul limpede și suav al Veneției.

Pornisem din Lido, odată cu inserarea.

Umbre violete catifelau orbitorul decor cu zări sângerate, muiate în liniștilele valuri de smarald.

Înconjurat de alaiul împăratec al amurgului, soarele se retrăgea în adâncuri, târându-și giganticele aripi de purpură, sfâșiate și mâncate de umbră.

Într'un murmur adormitor de dulce, Adriatica își învăluia undele potolite, pregătindu-se pentru clipa tainică în care s'aprinde splendida sărbătoare a nopților venețiene.

Furat de magia colorilor care muriau ca să reînfiorească mai încântătoare noaptea, halucinat de apropierea legendarei cetăți ce păstrează — ca un parfum etern, ecoul mandolinelor și ghitarelor ce plângeau sub balcoanele îmbrățișate de ghirlandele înflorite, și reflexul luminilor din fastuoasele nopți de bal de odinioară; îndumnezeit de simțirea ce-mi legă toată făptura de leagănul delicatei gondole, — plutiam, ușor, ca un fulg dus de o apă mare și liniștită, — înfrățit pe vecie cu cerul Italiei, inamorat fără speranță de neasămănata Adriatică.

Întorsei, o clipă, privirea.

În urmă Lido, spre care coborau în trecut, fremătând de iubire, stolurile de aur ale sufletelor mari și nemuritoare, rămâneă ca o imagine scumpă în perspectiva unui emoționant adio.

Și tot mai mult se depărtă insula: roză imensă cu petalele scuturate din simfonia de colorii a aurorei... brâu sculptor de pietre scumpe... uriaș flutur cu aripi constelate... lacrimă de rubin pe inima de cristal a mării.

Curând, gondola fu prinsă în mreaja de basm a înoptării.

Strălucitoare, stelele ciuruiră cupola albastră a cerului și din fiecare astru o suliță de argint porni prin

transparența văzduhului, ținând în inima tremurătoare a fiecărei unde.

Și fiece undă eră acum o floare de aur.

Și fiece stea sclipiă ca un fluture galben.

O ființă vie eră noaptea, uimitoare de poezie și de dumnezeire.

Răuri de-argint curgeau pe câmpiile vezi ale zărilor. Sufițe se țarau, preferându-se pe oglinda nesfârșitelor ape, încărcate de miragii nălucitoare. Miracole pline de o măreție necuvântată uimiau cuprinsul de sidef și de mărgăritar, cu apariția lor neașteptată. Înălțător până la nebunie, cântau în trecerea lor pe sus, coruri de îngeri, de pe buzele cărora curgeau melodii ce aduceau aminte de paradisul pierdut!

Și gondola tremură ca o inimă prinsă în mreaja de basm a nopții.

Nu mai plutiam — zburam!

Mă înălțam într'un ameiilor excelsior, până în înălțimile de unde sufletul, scuturându-și veșmântul de tină, se scaldă în armonie.

Ca la un semn, răsare tăcută într'o grandioasă feerie de lună, Veneția. Albăstrie sclipește marmura palatelor neclintite. Mângâietor și amoros, încinge cetatea neadormita lagună.

Înainte, ca într'un vis, atras ca de o femeie cu ochi fascinatori de jeratec, cu trupul păgân, întrezărit prin umbra ușoară a unui vâl străveziu.

La coborârea din gondolă, abia mai respir.

Și până târziu, rămân ca o statuie lângă marmura palatelor ce se însufleteșc cu 'ncetul și adună în fantastica lor dantelărie măiastră, toată frumusețea cerului, a mării, a nopții și a lunii.

Oreste.

Cântece.

I.

*Farmecul de lună plină
Mă vrăjește 'n nopți târzii,
Și 'n mănunchiu mi-adună dorul
De pe căile pustii.*

*Anii vechi îmi trec prin minte
Și, cum șoapta le-o ascult,
Înțeleg așa de bine
Câte nu-s ș-au fost demult...*

II.

*Zile dulci de primăvară,
Azi mă 'ntreb și-aș vrea să știu,
De ce plâng cu fața 'n pernă
Și mă simt așa pustiu?*

*Au fost flori la mine 'n suflet
Și nădejdi și stol de vise,
Au fost flori... azi mărcăniin-s
Și dureri în el închise.*

RADU MĂRGEAN

VRĂBIONȚUL

M. G. CHIRIȚESCU

Făceau atâta zarvă învrămășiteile țopăitoare, în acea diminează, primeniță de gălgăiala ploaiei de peste noapte, încât, cu toată toropeala somnului, îmi aruncau privirea pe fereastră dinspre bălăstură.

Le văzui clădărie pe arie, dând țarcoale în preajma unui motan mustăcios, care se depărtă liniștit, urmând a plăcere, cu prada între dinți, spre stogul de meu netrețerat.

Erau multe, puzderie.

Multe și neputincioase în fața dușmanului, care se așeză pe brânci cu labele ghemuite, tabelliu, ca și cum s'ar fi pregătit să tragă o lulea de mahorcă.

Se învâreau, ca niște sfârleze, pe piciorușele lor subțiri ca bețele de chibrit; băteau năbădăios din aripioarele lor străvezii, ca și cum ar fi fost niște jucării scăpate din șuruburi; dăngureau din cioculețele lor, cam bodocănoase, ca și cum ar fi fost prinse de istericale.

Unele se lăsau din salcâni, altele se ridicau spre crengile lui, și toate ciripeau, și toate se îmbărbătau la luptă, și la loc, vrăbionți și vrăbioaște, nu plăteau nici cât un vârf de ghiară a motanului.

...Și eră atâta durere în vauerul lor neputincios!...

...Atâta durere, în acea diminează fermecătoare!...

Mi se făcu milă.

Mă repezii în arie și, cruzime peste cruzime..., înfurați degetele după ceafa motanului și îl făcu să lase prada.

Eră o vietate micușă, pipernicită, cu penele pământii, ca ale puilor de pipalacă.

Când l-am luat în palmă, inimioara îi zvăcnea atât de tare, de spaimă, încât îi simțiam ticăitul.

În dreptul șalelor, unde se înfipsea colții motanului, puful îi eră năclăit de sânge, încă fierbinte.

La rădăcina botului aveă două pielețe de caș gălbui, ca două flencuri de meșină.

Cu ochișorii lui, cât niște boabe de neghină, mă privi blând.

Fără îndoială, eră un pușor prostănac și neîndemănatec, care în acea diminează încântătoare, fusese îmbiat de părinții lui să iasă din cuib, să-și încerce zborul.

Și, după durerea cu care ciripea vrăbioașta, și după rotocoalele îndrăznețe pe cari vrăbionțul mi le dădea în jurul capului, pricepei că trebuie să fi fost unicul sau cel din urmă...

Motanul măi privi lung, ca și cum ar fi vrut să-mi facă o învinuire; apoi, se lînspe pe bot cu limba lui subțire și ascuțită și plecă din nou la pândă, în alt colț al ariei.

Iar norodul de vrăbii nu măi conțenea cu larma și cu perghelurile.

Acum eu le eram dușmanul.

Ca să le mai potolesc, lăsaî puiul pe bățătura ariei și mă frăsei la adăpostul stogului.

Într'o clipă gureșele dădură buzna asupra lui cu cirpitudini și mai zgomotoase, dar de data asta de bucurie...

Unele ciuguleau cu ciocul în pământ, ca și cum l-ar fi îmbiat la mâncare; altele se tăvăleau în jărână, ca în pezmant, ca și cum l-ar fi polțit la joc; altele țopăiau și săltau din aripe, ca și cum l-ar fi chemat să zboare cu ele spre salcâm.

Dar el zăcea nemișcat, pe o coastă, cu aripele pleoștite, cu ploapele ochilor aproape lăsate, fără privire, goînd a moarte.

Mama lui se apropie, îi prinse ciocul într'al ei și zmâci; și... icni, parcă ar fi vrut să-l nutrească; par'că ar fi vrut să-l sărute; ar fi vrut să-i sufle din viața ei...

Încetul cu încetul se făcă liniște. Călelalte vrăbii zburară iară; se depărtară, ca și cum nimic nu s'ar fi petrecut.

La capul bietului puîșor nu mai rămăsese decât mama lui, care nu știa ce să-i mai facă și vrăbionul uluit, care, și el, țopăia încoace și încolo, fără nici un rost.

Apoi, micuțul căscă, pentru cea din urmă dată ciocușorul lui cel tivit cu caș galbilu, răsfiră aripioarele și rămase nemișcat pe bățătura ariei.

Atunci și perechea părinților îl părăsi.

Dar, eră atăta jale în zborul lor, încât dacă, în după amiaza aceleaș zile, nu i-aș fi văzut giugiulin-du-se, sub arșița soarelui, pe streșina de stuf a pătului, aș fi fost momit a crede, că acele năpârstoace de pășărele au rupt mai mult din veșnicia durerii decât namilele de oameni...

Cărți poștale.

— Aceleiași femei. —

I.

Te duci și tu acum!... Nu ieî în seamă
Trecutul ce-l acoperi în uitare...
Dar sufletu-mi străpuns e ca de-o lamă
Și 'ndurerat ca la o 'nmormântare.

Purtând în ochi roire de lumină
Vei rătăci cu doru 'n altă parte...
Eu voiu închide 'n suflet, ca 'ntr'o carte,
Icoana cărei inima-mi se 'nchină.

Și-apoi, târziu, când va cădea uitarea
Pe ochii tăi, pe gura sărutată,
Când vei uita asemeni ca și marea
Ce-a fost o noapte greu infuriată,

Din cartea ce-am închis voiu rupe-o filă!...
Și-icoana ta, din sufletu-mi desprinsă,
Va retrezi, cu zîmbet de Sybilă,
Iubirea mea nebună și aprinsă!

II.

În suflet port un cimitir cu cruci
De marmură, de piatră și de lemn,
Și, ai venit și tu să lași un semn,
Să am ce plânge când o să te duci!

În cimitirul meu nu-s flori, parfum...
Ci sânt morminte 'n care-am îngropat
Femei ce m'au iubit și m'au uitat
Ca versul ce să uită 'ntr'un album.

Tu de-ai venit, se vede c'a fost scris
Pe-un nou mormânt să pui și tu un semn,
Să 'nchid în el, ca 'ntr'un sicriu de lemn,
Icoana celui mai din urmă vis!

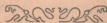
III.

Eu cred în cer, eu cred ca un fanatic
În cerul care-a subjugat sihaștri:
Senin, fermecător, primăvăritic,
Un cer desprins din ochii mari, albaștri.

Îl port în suflet ca peo comoară —
Cum porți pe deget piatră nestemată —
Închid în mine-atăta primăvară
Cum n'a cuprins pământul niciodată!

Pe cerul meu nu-s nori de întristare,
Iar uneori reci lacrimi de s'adună,
Le svânt pe toate într'o sărutare
Aprinsă, pătimașă și nebună!

D. IOV

Când norii se destramă...

CORNELIU MOLDOVAN

Noaptea coboară liniștită și albastră...
De pe terasa cazinului, privesc în vale parcul
pusti, misterios și umed, sclipitor încă de roua ploii
trecătoare. Cele din urmă zămbete ale fulgerelor se
sting tot mai ostenite în depărtare, ducând cu ele
amintirea maestoasă a furtunii.

O liniște tristă mă înconjoară. Cu privirile nesi-
gure, măsur întunerecul de jos, cu lampioanele stinse,
cu aleele care se închid repede în umbră, cu silue-
tele fantastice ale arborilor negri, adânciți în singu-
rătate și tăcere, cu tot lagărul acela de mese goale
și albe, asemeni unor corturi pustii de pe un câmp
de bătălie unde toți ostașii au pierit.

Pe albastrul mohorât al întunerecului de sus, ca pe o boltă imensă din fortăreața nopții, înconjurată cu ziduri grele de umbră, mii și mii de gloanțe de aur stau înfipte în luminoasă apropiere. Numai luceafărul singur pare ca să strâpuns umbra cupola, a spart învelişul metalic, deschizând o ferestruică orbitoare de lumină dincolo de ceruri.

Stau singur pe terasa luminată și pustie, măsurând în tăcere vecinătatea apăsătoare a cerului și urmărind cu genele ostenite, contururile din zare, cari ating parcă nemărginirea...

„Tăcerea prietenoasă a lunii” îmi deslușește în fund boschetele îndrăgostiților, ascunse sub iedera zglobie, iar pe marginile aleelor, la cotituri rotunde, băncile de piatră, albe și grele, așteaptă parcă întoarcerea celor plecați împreună.

Nici un pas nu răsună pe nisip, în frunzișuri nici un cîrîpît, în rarișii nici un ecou...

Muzicile au părăsit chioșcul japonez din aleea trandafirilor, ducându-și melodiile svelte, armonioase și visătoare, în saloanele cu geamlăcuri bogate și pereți împododiți.

De acolo, arar, pătrunde câte un sfârșit de cântec până 'n liniștea verde a parcului, câte un suspin prelung de melodie, care se desmiardă, se plimbă, și pierce neînțeles în singurătatea parfumată a florilor.

Stau singur pe terasa luminată și pustie, respirând aerul proaspăt al nopții.

După ploaie, stelele au o scânteiere mai vie; lumina lor rece și umedă se lasă încet peste văzduhuri, asemeni unor mii și mii de diamante în leneșă cădere: după ploaie, pământul răspândește un miros fraged, aburi și cald, care îți încântă simțurile ca amintirea unei îmbrățișări; după ploaie, parfumurile fragede ale florilor și aromele picurate din teii înfloriți, plutesc mai intime și mai bogate, voluptoase și grele, înfășurând pământul ca o pânză străvezie, îmbibată de miremele scumpe ale unui așternut drag.

În lumină, printre arborii întunecați și tufișurile bătrâne, sub lumina lunii, ochiul meu întredeschis privește extaziat ca 'ntr'un miracol cereasca cununie de parfumi, dând vesmânt erotic feluritelor nuanțe din convoiul fericit al primăverii.

Iau parte, fără să știu, la un spectacol sumptuos și divin, pe care nu-l pot înțelege, mă desfățez în cele mai bizare senzații, trăesc într'o lume mistică de strălucire și splendoare, unde toate misterele din natură iau deslegare, — dar nu mi-e iertat să le destăinuesc nimănui, dupăcum nici mie nu mi-e îngăduit să le țin minte. O clipă numai durează fericită înțelegere a dumnezeieștilor minuni, și repede, ca stingerea unui decorațioanelor, o putere fatală, pământeană, neiertătoare, îmi poruncește să le uit.

Teii, poleiți de lumina limpede a stelilor, își scutură vecinic aroma lor caldă, prietenoasă, ademe-

nitoare. Albele potire ale crinilor din straturile joase, azvârl în aer țipete de parfum, silindu-se să pună stăpânire în văzduhuri; însă miremele lor ostenite și grele nu se pot ridică mai presus de umbrele negre ale grădinei, pe când adierea viorie a florilor de tei, asemeni fumului ușor dintr'un rug credincios, suie liniștită și senină până aproape de stele.

Parfurmurile crinilor sunt obosite, bolnave, tulburi și reci, — n'au nimic din candoarea aproape religioasă a miremelor limpezi de tei, a căror pulbere parfumată se înalță statornic în unde armonioase și albastre, tot astfel, precum în rânduirea vieții noastre sbuciumate, gândirea senină și eternă, viețuește mai presus de clocotirea simțurilor trezite în goana unei pasiuni.

Nici o floare nu se poate asemăna în parfum cu respiraerea mistică a florilor mărunte și galbene, — nici trandafirii cu aromele stinse și palide, visătoare și triste, nici liliacul cu miros fierbinte și ațățător, nici tuberoza narcotică, nici salcâmul rustic cu mireme albe și odihnitoare, nici orchideea somnoroasă, nici glicina nostalgică, — nici o floare nu răspândește o mirează mai dulce, mai străvezie, mai sfântă și mai clară, ca floarea de aur a teilor primăverii. Respirând-o, te simți plutind ca 'n taina unei rugăciuni, mai presus de frământarea grijilor zilnice, iertat de patimi, cucerit de ideal și înflorit de cele mai serafimice gânduri, — tot astfel, precum citirea unei pagini înțelepte de Platon, ori ascultarea viorilor cu triluri eterice din imnurile lui Parsifal, te face să uiți că sufletul tău, o floare și el, își are rădăcina în pământ...

Fără îndoială, că alele din grădina paradisiului sunt umbrite de tei, cari înfloresc veșnic, imprumutând sufletelor albe eterna lor primăvară de fericită înflorire. Acolo, îngerii cu plete de aur și priviri de safir, cântă imnuri de mărire, cugetă numai visuri de lumină, și, împreună cu florile și stelele, se confundă într'un cor dumnezeiesc, atât de sublim și de armonic, încât nu se mai știe, cine revarsă lumina, cine azvârle parfumul și cine înalță cântecul...

„Răsaduri”.

Sub acest titlu a apărut la București, editura „Mînerva”, volumul de nuvele a dlui M. I. Chirițescu, un popular și cu plăcere gustat scriitor din Țară. Volumul de 18 coale tipar, costă 2 cor. și 20 fil. de porto.

În numărul de azi al revistei reproducem, drept specimen, o piesă, „Vrăbioțuț”, care arată felul de scriere al autorului, vădit un fin observator și bun descriitor. Pune duioșie și sentiment în scrisurile sale. E fără îndoială vrednic a fi citit de iubitorii de literatură frumoasă. De tot are 22 cete în volum. — Se capătă la „Librăria Națională S. Bornemisa” din Orăștie (Szászváros).

— Clasică și prea vrednică a fi cetite de tot Românul inteligent sunt următoarele 3 broșuri de N. Iorga:

— „Trei lecții de istorie” despre însemnătatea Românilor în Istoria Universală, țintite pentru A. S. R. *Principele Carol* la deschiderea Cursurilor de vară din Vălenii de munte! Prețul 75 de bani și 5 fil. porto.

— „Pagini despre Basarabia de azi”, — preț 1 cor. 50 fil., și 10 fil. porto.

— Un bărbitor: Radu voda Șerban; preț 50 fil. și 5 fil. de porto.

Ispravile lui Ismail.

— Povestire din Macedonia. —

VICTOR EFTIMIU

De cu noapte încă, înaintea ca revărsarea zorilor sa împurpura crestele munților, locuitorii satului Boboștița, dela poala Galimatei, plecau în cete spre târgul din Corcea.

Înaintea tuturor porneau femeile câte cinci sau șase în șiruri depărtate câteva sute de pași unul de altul, iar mai târziu bărbații, călări pe catări sau asini...

Dacă cineva ar fi privit din deal spre oraș, vederile ar fi cuprins câmpia încă verde, mângâiată de un vânt dulce, care soseă odată cu cel dintâi surâs al melancolicului; soare de toamnă, iar în mijlocul ei, pe șoseaua colifă pe alocurea, și dreptă ca sborul unei săgeți, din fântâna dela îngrușietura drumurilor și presărată pe alocurea cu picături negre, mișcătoare, ce frăgeau în urma lor colbul ridicat în mers.

Încetul cu încetul, în sat nu rămăsese mai nici un bărbat.

Pe ici, pe colea, câte un bătrân trecea agale de pe un scaun la altul, ca să-și încălzească spatele încercat cu ani, la dogoarea soarelui ce se urcase asupra muntelui.

Teapăn, foarte mândru de starea lui înaltă, primarul satului îngrămadă câteva perne pe samarul măgarului său, cumpărat cu șase lire și îl împunse cu bățul.

El plecă de obicei cel din urmă, învăluit în privirile ocrotitoare ale primăresii, ce-l urmărea cu ochii din pragul prăvăliei, până când se perdeă în cofitura uliței.

Niculae, băiatul său cel mare, îi ținea locul în ziua aceea, nu numai în trebile negustorești, dar și în cele ale primăriei.

Nu e vorbă, Sâmbădă nu venea nimeni ca să-i ceară scoaterea din cutie a peceții... dar cine știe... poate trecea vreun drumeț... vreun slujbaş...

Cei din mânăstire se deșteptară...

Popo Policarpie hotărâse, ca nimeni să nu pătrundă sus, iar el luase drumul târgului și vorbea foarte vesel cu încă trei săteni, tovarăși de călătorie. Eră vremea.

Ismail porunci tovarășilor săi să-și încarce bine puștile, să ungă lamele cuțitelor și, tipit-tipit, coborâră toți până sub mânăstire, și de acolo, odată se năpustiră în jos, ca să nu aibă nimeni vremea să prindă veste, și toți ca niște fiare scăpate din cușcă năvăliră în casa primarului.

Într-o clipă toate inimile încetară din bătae.

Cei care li văzuseră trecând pragul prăvăliei, înmărmuriră înfricoșați și mai înainte ca urechile să prindă a deosebi văjzirea morii, un sunet de pușcă, urmat de altele, cutremură văzduhul, vaele înăbușite spintecară bubuiul gloanțelor și din învălmășala strigătelor, un țipăt de femei răsună fioros, ca să aducă după sine lăcerea de câteva clipe a uimirei neînfrânte... Apoi, bandiții eșiră grămadă și urcară suișul dealului pe unde veniseră ca să se piardă în cofiturile viilor din dosul mânăstirii.

În urma lor lăsaseră sufletele înghețate de spaima morții; femeile ieșiseră de prin case, cu fețele galbene și îngrijate, iar copiii tremurau agățați de poala lor.

Pușini văzuse poporul de oameni negri ce turburase pacea acelei zile senine, dar pe fața aceluia eră brăzdată spaima și în ochii lor, ca într-o oglindă ce nu gonește închipuirea prinsă într-o clipă, se vedeă încă o ceată drăcească și în urechile lor, sună încă vuetul îndepărtat al aceluia țipăt de femei și pocnetele carabinelor.

Toate se petrecuseră cu iuțea unui trăznet ce-și prelungeste multă vreme urgia.

Nu-și mai amintea nimeni de alte năvăliri ale tâlharilor. Numai poveștile vechi, spuneau de cruntele omoruri ce se înălțau de câteva ori pe an, și bătrânii, ce-și dogoreau spinările la raza soarelui ferbinte, — mai scormoneau sgura amintirilor, ca să descopere în taina lor, privilegiu uitate de mulți... licării trecute. Unii spuneau de puhoai negre ce acopereau munții valuri de oameni întunecați, din care sticlea oțelul carabinelor ca o undă arsă de prea mult soare, cum coborau încet din spre munte... cum trimiteau soli, să ceară supunerea și cum voinicii toți ai satului, în frunte cu preotul Theodor Economul — bătrân și el acum, înfruntau cu semeție trufia lor.

La auzul vestei că hoții au furat pe Nicolae, băiatul cel mare al primarului, tot satul se strănse în jurul prăvăliei.

Cei dintâi care pășiră pragul rămăseră înfiorați. Pretutindeni, scaune răsturnate, sticle sparte, ca și cum o lupăi grea, șovăitoare, pustiise totul — iar pe scânduri, jos, un trup de femeie zăcea fără viață cu o rană adâncă în pept, cu ochii sticloși cuprinși de înghețul morții, cu gura încrețită de suferința ucigătoare a sufletului; eră Polixenia, mama lui Nicolae.

Se luptase ca o leoaică dela sânul căreia vor să răpească puilul, se împotrivise cu desnadejde, lovise în cei cari cercau s'o înălture din fața fiului ei, dar un glonț de plumb, fășnit dintr-o țevă de pușcă, îi curmase tot avântul bărbăției.

S'a clătina, și-a privit încă odată copilul, prins în mâni vânjoase, și cum hoții ieșiau cu el, un șipăt grozav, în care-și pusese cele din urmă puteri ale vieții, însoși pocnetul altor câteva gloanțe ce-o doborâră pentru todeauna.

Câteva femei o ridicară și o întinseră pe masă, aprinzând la cap câteva făclii aduse în pripă și începură apoi se plece una câte una, lăsând de strașii trei bătrâne din acelea ce știu să plângă și pe morții pe care îi văd întâia-ori.

Un băiat căruia îi plăcea să bată drumul de câteva-ori pe zi până în lâng, se grăbi să pornească în goană, cu capul gol, cu picioarele desculțe, și după un ceas de alergare, ajunse în oraș...

Aci spuneă ori căruie cele întâmplare în sat, până să găsească pe primarul.

Îl găsi într-o cismărie a unui sătean. Eră galben, mai galben decât nevasta lui moartă.

Unul care se întălnise cu băiatul, îi spusese din nainte că au venit câteva sute de hoți și i-au călcat casa.

Nu știă nici acesta ce se întâmplase, căci cel ce-i spusese groaznica veste, abia găfăia de oboseală.

Când ală primarul că nevasta lui e ucisă, că fiul său e în mâna oamenilor întunerecului, iața lui din galbenă se făcuse vânăță, ochii i se rostogoliră în orbile și cu un vael sfâșietor întinse bașele în aer și se prăbuși ca un mal ros de vremuri.

Cel din jurul său îl ridicară. Abia suflă. Într-o clipă, vestea se răspândi în toată Corcea, toți cunoscuții alergară să-l vadă, iar Pașa, căruia i se dusese înștiințarea că bandiții sunt în împrejurimi, trimise un soldat să-i urmărească și să-i aducă legați...

Aproape o sută de oameni plecară din oraș spre sat și când sosiră la casa primarului, văpaia galbenă a luminărilor ce ardea la capul moartei, îi înștiințară că toate sunt adevărate...

Polixenia dormea somnul vecinic, întinsă pe masa în jurul căreia petrecuseră toți, odinioară.

Înlăcrămații ochi ai celor ce începeau în prăvălie, se pironiseră pe rana ei și plânsul celor ce o iubiseră odinioară, se auză tânguitor, ca vântul ce geme prinre ramura copacilor lungerați, ca îndurerarea apelor ce curg după vijelie...

CRIMA LUI SYLVESTRE BONNARD

Roman de ANATOLE FRANCE — Trad. de VASILE STOICA

— 32 —

Domnul Gélis în clipa asta îmi aduce aminte de un oarecare zăpăcit, pe care-l auzisem vorbind lângă și uscate într-o zi, în grădina Luxembourgului, verzi stațuia Margaretei de Navarra. Și iată că la o cotitură a discuției, ne întâlnim nas în nas cu Walter Scott, că-

ruia disprețuitorul meu prieten îi bagă vina, că-i ro-coco, că-i trubadur, că-i „sub orice critică“. Sunt pro-riile lui expresii acestea.

— Dar, grăii eu, sărind cu înflăcărare întru aju-torul mărețului părinte al Luciei și al frumoasei copile a lui Perth, întreg trecutul trăiește în romanele lui fără seamăn! E istorie asta, e epopee!

— E vecchitură, îmi răspunde Gélis.

Și, închipuiți-vă nesocotitul acesta susține că, ori cât am fi de savanți, nu ne putem imagina hotăr-rit, cum au trăit oamenii acum cinci sau zece veacuri, deoarece abia cu greu ne putem închipui, cam cum erau ei acum zece sau cincisprezece ani! Romanul istoric, poema istorică, pictura istorică, sunt genuri grozav de false pentru dănsul!

— În orice artă, adaugă apoi, artistul nu zugră-vește altceva, decât sufletul său propriu; opera sa, ori care i-ar fi costumul, e contemporană cu el prin vieța sufletelească dintrânsa. Ce admirăm noi în *Divina Co-medie*, dacă nu sufletul mare al lui Dante? Dar mar-morele lui Michel-Angelo, ce ne înfățișează ele așa de fără seamăn, dacă nu pe însuși Michel-Angelo? Ar-tistul își pune vieța sa proprie în plămuzirile sale; altfel nu face altceva, decât cioplește marionete și îm-bracă păpuși.

Ce de paradoxe și ce lipsă de respect! Îndrăgne-lile unui om tânăr însă nu-mi displac. Gélis se scolă, și șade apoi iară; știu eu ce-l frământă, și pe cine așteaptă. Iată-l acum vorbindu-mi de cei o mie cincis-ute de franci, cu-i căștișă și la cari mai adauge încă o mică rentă anuală de două mii de franci, pe care o primești din moștenirea dela părinți. Nu-s eu așa de prost, să nu-i străvăd spovedaniile acestea. Știu eu că socotelile acestea mi le arată, ca să văd că-i om așe-zat, cu slujbă, cu casă, cu masă, adică: tocmai bun de înșurat. *Quod demonstrandum erat*, cum ar zice geometrii.

De douăzeci de ori s'a sculat de pe scaun până acum. Iată-l se ridică a douăzeci și una oră, și, cum n'a văzut încă pe Jeana, pleacă amărit.

Nici n'a ieșit el bine, și Jeana și intră în cetatea cărților, sub pretext, că vede de Hannibal. E amărită sărmana, și cu glas jalnic își chiamă oerotitul, să-i dea lapte. Privește-ți opera asta îndurerată, Sylvestre Bonnard. Privește-ți opera, tiranule ce ești! I-ai despărțit, dar nu vezi tu, că amândoi au aceeași expresie în față și că în gând sunt uniți și fără voia ta? Fi fericită Cas-sandro! Bucură-te Bartolo! Iată-o, cum stă în genuenchi pe covor, cu capul lui Hannibal între mâni!

Da! desmiardă lighioana aceea stupidă! Plângă și geme în față ei! Știu eu, perfido, unde îți se duc oftaturile și cine-i pricina tânguirilor tale.

Mă uitai multă vreme la scena asta; mă ridicai apoi aruncând o privire asupra bibliotecii.

— Jeano, cărțile acestea încep să mă plictisiască; o să le vindem.

20 Septembrie.

S'a isprăvit: sunt logodiți acum. Gélis, care-i orfan și el, ca Jeana, mi-a trimis în pețite pe unul dintre profesorii săi, coleg cu mine și foarte mult cinstit pentru știința și caracterul său. Dar ce mai crainic de iubire, Doamne! Un urs, dar nu urs de Pirenei, ci un urs de bibliotecă; iar soțul acesta din urmă e cu mult mai sălbatic, decât cel dinăi.

— Pe drept, sau pe nedrept, — după a mea părere, pe nedrept, — Gélis nu ține deloc la zestre; o ia și numai cu iia de pe dânsa. Zi: da, și treaba-i gata. Dar grăbește nițel, căci vreau să-ți arăt două file din Lorena, foarte ciudate, și pe cari sunt sigur, că nu le cunoști încă.

Sunt cuvintele lui acestea, literă de literă. Eu îi răspun. sei, că o să întreb mai întâi pe Jeana, și avari marea plăcere, să-i spun, că fetița are zestre.

Lată zestrea aici! E biblioteca mea. Henry și Jeana habar n'au de asta. Fapt e însă, că lumea de obicei nu crede mai bogat decum sunt. Înfațișarea mea e într'adevăr înfațișarea unui avar.

Fără îndoială e mincinoasă înfațișarea asta, dar mi-a adus foarte multă vază. Căci nu este în lume om mai respectat, decât un avar bogat.

Întrebai așadar pe Jeana. Dar cu s'o înțeleg, aveam eu oare nevoie, să-i ascult răspunsul? S'a isprăvit: sunt logodiți acum.

Vorbele și gesturile lor n'o să le pândesc și n'o să le însemn aici, căci asta nu se potrivește nici cu firea, nici cu întreaga mea ființă. *Nolli me tangere.* Această-i porunca iubirii într'adevăr frumoasă. Datorința deci mi-o știu: trebuie să respect secretul acestui suflet nevinovat, al cărui paznic sunt. Iubiască-se în dragă voie, bieții copii! Din dulcele lor șoapte, din candidele lor nesocotințe, nimic n'o să-și însemne în caietul acesta bătrânului tutor, a cărui autoritate a fost așa de blajină și a durat așa de puțin!

De altfel mâinile în sân nu mi le țin; dacă ei își au treburile lor, eu încă-mi am pe ale mele. În vederea unei vânzări la mezat, îmi fac eu însuși catalogul bibliotecii. Mă îndurerezăz munca asta și în aceeșă vreme mă și inveselește. Iar eu o fac să ție, poate ceva mai mult, decât se cuvine, și frunzăresc prin exemplarele acestea, pe cari gândul meu, mâna mea, ochii mei, le cunosc așa de bine, mai bine decum trebuia. E vorba de un rămas bun, și doar totdeauna a fost în firea omului nizuința de a prelungi clipele de felul acesta...

Volumul acesta gros, care m-a slujit cu credința treizeci de ani, potu-l eu oare părăsi, fără respectul ce i se cuvine unui servitor de omenie? Iar ceștiulalt, care cu doctrina-i sănătoasă totdeauna îmi dădea puteri noi, nu trebuie oare să mă închin acum în clipele din urmă, ca unui maestru, ce mi-a fost? De câte ori întâlnesc însă câte un volum, care m-a dus pe căi rătăcite, care m-a mahnit cu datele-i greșite, cu lacune, minciuni și alte boliști de ale archeologiei, mă răstesc la el cu o

bucurie amară: „Cară-te de aici! Cară-te, ticălosule, trădătorule, sperjurule, fugi departe de mine, *vade retro*; dare-ar Dumnezeu, ca multumită reputației tale usurpate, frumoasei tale îmbrăcăminte de marochin, și po-doabelor de aur, de cari n'ai fost vrednic, să intri în dulapul vreunui zaraf biblioman, pe care apoi n'o să-l mai tragi pe soară, căci n'o să te cetiască niciodată.

Cărțile cari mi-au fost date ca amintire, le așezai toate la o parte, căci vreau să le păstrez. Când sosi rândul *Legendei de aur*, îmi venia s'o sărut, s'o sărut întru amintirea doamnei Trepof, care cu tot rangul și toate bogățiile ei, tot recunoscătoare a rămas, și care, pentru a-și arăta sentimentul acesta, mi-a devenit o adevărată binefăcătoare. Aveam așadar o rezervă.

Lată, atunci făcui crima. Ispetele îmi veniau în decursul nopții; iar spre zori erau iremistibile. Atunci, în vremece totul dormia încă în casă, mă sculam și ieșiam pe furis din odaie.

Puteri ale umbrii, stafii ale nopții, dacă zăbovind cumva pe la mine după cântatul cocoșului, m'ați văzut atunci strecurându-mă tiptil în cetate cărților, voi de sigur n'ați strigat, ca doamna Trepof la Neapol: „Ce spinare bună are moșneagul!“ Intram; Hannibal, cu coada în sus, se frecă de picioarele mele și torcea. Scoteam câte un volum de pe poliță, — câte un venerabil volum gotic, sau câte un vrednic poet al Renașterii, giuvaerul, comora de care visasem noaptea într'ea, îl luam cu mine și îmi infundam în adâncul dulapului cu operele rezervate, care stătea să plezniască deplin ce eră. E grozav de spus: *furam zestrea Jeanei*. Iar când crima eră isprăvită, mă puneam pe lucru, și catalogam, catalogam, până venia Jeana, să mă întrebe de ceva amănunt cu privire la albituri sau la haina de mireasă. Nu înțelegeam însă niciodată bine, de cei vorba, căci vocabularul actual al albiturilor și cusătoriei n'l cunosc. Ah, altfel ar stă lucrul, dacă prin oarecare minune mi-ar răsări înainte și mi-ar vorbi de pânzeturii vre-o logodnică din veacul al XIV-lea: îndată i-aș înțelege cuvântul. Jeana însă nu face parte din vremea mea; o trimit deci la doamna de Gabry, care în clipele acestea îi servește de mamă.

Înnoptează, s'a înnoptat! Din fereastră ne uităm la întinderea aceasta vastă și întunecată, presărată cu puncte de lumină. Jeana, aplecată pe bara de razim, își ține fruntea în mână și pare îndurerată. Mă uit la dânsa și îmi zic: „Toate schimbările, chiar și cele mai dorite, își au melancolia lor, căci de ceace ne despărțim, e o parte din noi înși-ne; trebuie să se stângă o viață, ca să se nască alta“.

Parcă răspunzând gândurilor mele îmi zise Jeana de-odată:

— Tutore, sunt foarte fericită și totuș așa aș vrea, să plâng!

— sfârșitul urmează. —

Cărți primite la Redacție:

Vict. Eftimiu: Achim, tragi-comedie. Prețul cor. 1'25.

Stefanelli: Amintiri despre Eminescu. Prețul cor. 1'50.

Ioan Al. de Lemeny: Poezii. Prețul cor. 1'50.

□ □ □

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE RETRIMIT.

Chivu. Nici aproape nu te-ai putut de frumusea originalului și nu ți-a succes să ne dai în românește, decât o copie foarte slabă. Nu se poate publica.

J. C. în B. Una n'o putem folosi. Cu celelalte înaintea!

Trei cărți literare noi.

1. *Gheorghe Stoica:* „ALTE VREMURI”. Prețul 2 cor. În acest volum, care este al treilea în „Biblioteca scriitorilor dela noi”, ce apare sub auspiciile Asociațiunii, se zugrăvesc înduioșătoare scene într-o limbă frumoasă și curată românească. Volumul are peste 300 de pagini și e deosebit de interesant dela început până la sfârșit.

2. *Stefan Lăzăr — Al. Ciura:* „FLOAREA BETULIEI”. Prețul cor. 1'80. Un splendid roman din epoca asiro-babiloniană zugrăvind sfâșietoarea tragedie a Iemutului Holofern, care pornește să cucerească lumea. Nimeni nu i se poate opune, căci brațul lui dăărămă tot, numai frumoasa și fermecătoarea ovreică: Iuditha — Floarea Betuliei — îl supune cu dragostea sa, ca apoi să-i taie capul și să-și scape neamul de peire.

3. *Horia P. Petrescu:* „VĂDUVIOARA”. Prețul 1 cor. E la noi în Ardeal întâia colecție de monologe pe cari diletanții le pot preda cu succes și spre mulțumirea publicului, la serate teatrale. Fiecare monolog e plin de spirit și de vervă și autorul a umplut cu acest volum de monologe un mare gol în literatura noastră dramatică.

Toate aceste trei cărți noi au apărut în editura „Librăriei S. Bornemisa” din Orăștie și se pot procura pentru suma de K. 4'80.

CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa” în Orăștie. —

	Cor. rli.
V. Mestugean: Regina Noastră. Note biografice cu prilejul aniversării de 70 ani	1—
Rădulescu Niger: Orfanii neamului, roman naționalist	4—
N. Iorga: Studii și documente cu privire la istoria Românilor, vol. XXII.	5—
N. Iorga: Studii și documente cu privire la istoria Românilor, vol. XXIII.	6—
N. Iorga: Corespondența lui Dimitrie Aman	4—
Scrisori de boeri	1'75
Scrisori domnești	1'50
M. T. Carada: Sfânta Melania cea tânără	—80
I. Secula: Economia de casă întocmită după mai mulți autori	3—
Goga O. Domnul Notar, dramă în 3 acte din viața ardelenescă	2—
A. Vlăhuță, Dreptate, nuvele	2—
G. Coșbuc, Fire de fort. Ediție nouă și adăugită	3—
Sadoveanu: Privești Dobrogene	2—
B. Katargiu: Discursuri parlamentare 1859—1862	2—
Iacollot: Vânătorii de robi	—30
Lamarfina: Raphael vol. I.	—30
Tailler E.: Dragoste de scriitor sau romanul lui V. Hugo	—30
Maupassant: Strigăt de alarmă, nuvele	—30
Fogazzaro: Povestiri	—30
Cinci scrisori de dragoste ale unei călugărițe	1—
Aradi V., A Ruthén skizmapör	1'50
Simeon Balint, viața și luptele lui în anii 1848—49	1'50
„Carrea Verde”, textul tractatului de pace dela București 1913	1'50
Trecutul Românilor de pe pământul crăiesc	4—
Lungian M. Zile senine, icone dela țară	1'50
Beza M. Pe drumuri. Din viața Aromânilor	2—
Galagteon G. Biserica din Răzoare, nuvele și schițe	2—
Chirijescu M. Răsaduri, nuvele	2—
Legea electorală. Articolul de lege XIV din 1913.	1—
Beldiceanu N., Poezii	1'25
Dr. S. Stanca, Pocălții	4—
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2—
Ion Agârbiceanu: Schițe și povestiri	2—
Al. Ciura: Amintiri	1'60
I. Dragoslav: Volintirii	1'80
L. Rebreau: Frământări	1'50
V. Eftimiu: Poemele singurătății	2—
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	1'80
St. Lăzăr: Floarea Betuliei, roman	1'80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1'60
A. Hamat: Noua lege militară	2—
E. Borcia: Versuri flușturate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monologe	1—
N. Iorga: Istoria statelor balcanice în epoca modernă	3'50
Note de drum	1'25
A. Banciu: Cum vorbim și cum ar trebui să vorbim românește?	—80

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —